

Konkurs Zdrowy Samorząd

1. Nazwa programu realizowanego w latach 2016 – 2019

Program profilaktyczny wczesnego wykrywania wad wzroku i zezów dla uczniów klas II szkół podstawowych na terenie Miasta Lublin.

2. Realizatorzy programu – jednostka samorządu terytorialnego i podmioty współpracujące z JST

Organizatorem programu była **Gmina Lublin**. W latach 2016 – 2019 program realizowały dwa podmioty lecznicze wyłonione w drodze postępowania konkursowego. Realizacja odbywała się w gabinetach pomocy profilaktycznej znajdujących się w szkołach podstawowych na terenie Lublina. Program posiada pozytywną ocenę Agencji Oceny Technologii Medycznych i Taryfikacji.

3. Krótki opis problemów zdrowotnych – uzasadnienie epidemiologiczne podjętych działań

Występowanie zaburzeń widzenia u dzieci wpływa na ich rozwój. Wraz z wiekiem wzrastają potrzeby wzrokowe dziecka m.in. w związku z rozpoczęciem nauki szkolnej. Rozwój intelektualny, adaptacja do nowego środowiska szkolnego, sukcesy szkolne a później zawodowe, pozostają w bezpośrednim związku ze zmysłem wzroku. Zaburzony wzrok u dzieci jest przyczyną poważnych trudności w nauce. Zaburzenie widzenia powoduje problemy z utrzymaniem równowagi oraz z oceną odległości, co wpływa na obniżenie koordynacji wzrokowo-ruchowej, a w konsekwencji prowadzi do problemów z czytaniem i pisanem. Dziecko z chorobą zezową z powodu braku widzenia obuocznego (przestrzennego) może mieć problemy z samoobsługą, prawidłową oceną odległości. Częstość występowania wad refrakcji i zezów u dzieci. W badaniach przeprowadzonych w Polsce nad występowaniem wad refrakcji u dzieci w wieku 6 – 18 lat wykazano, że częstość występowania krótkowzroczności wzrasta wraz z wiekiem.

Z danych statystycznych wynika, że w Lublinie nasila się problem zaburzeń refrakcji i akomodacji wad wzroku u dzieci. W ciągu każdego roku przybywa nowych zachorowań w tej grupie chorób. W roku 2008 stwierdzono 36,88 nowych przypadków na 10 tys. mieszkańców; 48,49 w roku 2009; 49,55 w roku 2011; 38,10 w roku 2012 oraz 33,3 w roku 2013.

Okres uczęszczania do szkoły podstawowej to najbardziej dynamiczny etap w rozwoju młodego organizmu, który wymaga częstego kontrolowania i oceny stanu zdrowia. Z punktu widzenia stwierdzanych wad wzroku dzieci jest to bardzo istotny element profilaktyki okulistycznej.

Systematycznie prowadzone badania diagnostyczne wzroku połączone z edukacją zdrowotną dzieci i ich rodziców przyczyniają się do wczesnego wykrywania i leczenia oraz dbania o ochronę wzroku.

4. Opis najważniejszych działań podjętych w ramach programu:

4.1 Sposób promowania programu/dotarcie do uczestników

Celem działań promujących było dotarcie z wiedzą na temat wad wzroku i ich profilaktyki oraz leczenia do jak największej liczby mieszkańców będących grupą docelową programu, czyli rodziców i dzieci z lubelskich szkół podstawowych. Odbywało się to poprzez:

- konferencje prasowe Prezydenta Miasta,
- materiały informacyjne przekazywane do mediów,
- wystąpienia w audycjach radiowych i telewizyjnych (Panorama Lubelska w TV3, Radio Lublin, Radio Centrum, Radio Free, Akademickie Radio, Radio ER),
- wywiady w prasie lokalnej (Dziennik Wschodni, Kurier Lubelski, Gazeta Wyborcza Lublin),
- promocję programu na stronach internetowych Urzędu Miasta Lublin,
- informowanie szkół oraz rodziców na zebraniach w szkołach,
- umowy zawierane z podmiotami realizującymi program nakładają na nich obowiązek informowania mieszkańców miasta o realizacji programu, min. poprzez wywieszenie informacji na tablicach ogłoszeń w miejscach ogólnodostępnych w szkołach, zamieszczenie na stronie internetowej podmiotów medycznych.

4.2 Określenie grupy docelowej i dobór kryteriów kwalifikowania do programu

Program jest skierowany do dzieci klas II szkół podstawowych na terenie miasta Lublin. O przyjęciu do programu decyduje kolejność zgłoszeń oraz uzyskanie zgody od rodzica/ opiekuna prawnego osoby niepełnoletniej. W trakcie programu prowadzona jest edukacja na temat profilaktyki chorób narządu wzroku oraz przeprowadzanie badania wzroku. Edukacja jest prowadzona wśród uczniów i ich rodziców oraz nauczycieli szkół podstawowych.

4.3 Przebieg realizacji programu

1. Przygotowanie i przeprowadzenie procedury konkursowej; wyłonienie podmiotów leczniczych realizujących program; podpisanie umów na realizację programu.
2. Kampania informacyjna. Działania promocyjne zakładają uzyskanie wysokiego

wskaźnika udziału uczniów.

3. Wykonanie badań wzroku u dzieci.
4. Przeprowadzenie spotkań z rodzicami dzieci oraz nauczycielami na temat profilaktyki wad wzroku i ich wczesnego wykrywania i leczenia.
5. Monitorowanie i ocena realizacji programu.

5. Źródła finansowania programu i wielkość wykorzystanych środków

Ogółem na realizację programu w latach 2016 – 2019 wydatkowano kwotę w wysokości 299 546, 24 zł. W roku 2016 oraz 2019 program był finansowany wyłącznie ze środków Gminy Lublin. W latach 2017 – 2018 działania programowe zostały dofinansowane ze środków Lubelskiego Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia w wysokości 40 % poniesionych kosztów. Rocznie (od 2018 r.) na realizację programu przeznaczano kwotę w wysokości 100 tys. zł.

6. Efektywność programu

6.1 Zasady monitorowania przebiegu programu:

- ocena zgłaszalności do programu,
- bieżąca ocena realizacji na podstawie sprawozdań miesięcznych oraz rocznych od realizatorów,
- porównanie liczby uczestników programu z liczebnością populacji docelowej,
- jakość świadczeń była monitorowana za pomocą ankiety. Analiza ankiet wykazała, iż ponad 90% rodziców dzieci uczestniczących w programie poleca go i jest z niego zadowolonych.

6.2 Frekwencja

	2016	2017	2018	2019
Liczba uczniów uczestniczących w programie	1570	1502	2000	2000
Populacja uczniów	3000	3000	3000	3000
% udział w programie	52,33%	50,07%	66,67%	66,67%

6.3 Ocena efektów zdrowotnych podjętych działań

W wyniku przeprowadzonej w ciągu ostatnich trzech lat analizy stwierdzono, iż wzrosła liczba dzieci z wadami wzroku. W 2017 r. wykryto wady wzroku u 20 %

przebadanych dzieci, w 2018 roku u 21% , a w roku 2019 r. grupa ta stanowiła już 25 %. Najczęściej wykrywalnymi wadami wzroku były nadwzroczność i krótkowzroczność.

Informacje dotyczące stwierdzonych u dzieci wad i wykrytych zaburzeń przekazywane są rodzicom dzieci uczestniczących w programie, co zwiększa ich świadomość i w konsekwencji pozwala na przeprowadzenie dalszej diagnostyki/lечения.

Program cieszy się dużym zainteresowaniem mieszkańców. Aż 99 % rodziców/opiekunów w pytaniu dotyczącym programu odpowiedziało, że poleciliby uczestnictwo w nim, zaś główną motywacją (ok. 67,95 % odpowiedzi) wyrażenia zgody na udział w programie była chęć monitorowania stanu zdrowia dziecka.

	2016	2017	2018	2019
Liczba uczniów z wadami wzroku ogółem	479	301	423	499
% uczniów z wadami wzroku w stosunku do przebadanej grupy dzieci	30,50%	20,00%	21,15%	24,95%
- liczba dzieci skierowanych do dalszej diagnostyki.	479	301	423	499
- liczba rodziców uczestniczących w spotkaniach edukacyjnych,	1013	1060	1580	1437
- liczba nauczycieli uczestniczących w spotkaniach edukacyjnych.	75	83	95	94